

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "ความพยายามในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1980 : ปัจจัยภายในและภายนอกของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งเสริมการปรับปรุงความสัมพันธ์" นี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม หรือผลักดันให้จีนพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์หรือผ่อนคลายความตึงเครียดกับสหภาพโซเวียตตามข้อเสนองของฝ่ายนั้น โดยทั้งสองฝ่ายได้เปิดการเจรจาครั้งแรกในเดือนตุลาคม 1982 และในปัจจุบันดำเนินมาถึงรอบที่ 9 (ตุลาคม 1986) ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้จะมีการปรับปรุงความสัมพันธ์กัน ทั้งจีนและสหภาพโซเวียตมีปัญหาขัดแย้งกันในประเด็นต่าง ๆ หลายประการ และดำเนินมาเป็นเวลากว่าสองทศวรรษ เพราะฉะนั้น การที่ทั้งสองฝ่ายพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์กัน จึงเป็นประเด็นระหว่างประเทศที่น่าสนใจและน่าศึกษามากเป็นอย่างยิ่ง

ในการศึกษานี้ ผู้เขียนได้เลือกใช้นามความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ทฤษฎีความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยง (Linkage Theory) และทฤษฎีดุลย์แห่งอำนาจ (Balance of Power) เป็นกรอบความคิดในการศึกษาโดยผู้เขียนได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของจีน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนต่อสหภาพโซเวียตในทศวรรษ 1980 กล่าวคือ จีนพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตให้ดีขึ้น ในขณะที่เกี่ยวข้องกับที่ลดความผูกพันทางยุทธศาสตร์และความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ได้ทำการศึกษา แบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำประเทศกับอุดมการณ์ของผู้นำ และปัจจัยทางเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อพิพาทระหว่างจีนกับสหรัฐโดยเฉพาะในกรณีไต้หวัน และปัจจัยด้านนโยบายต่างประเทศอิสระของจีน

ผลสรุปจากการศึกษาวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยภายในและภายนอกของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ผลักดันให้ผู้นำจีนในปัจจุบัน กองประเมิน

สถานการณ์และสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศในทศวรรษ 1980 อีกครั้งหนึ่ง โดยการปรับปรุงความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต และหลีกเลี่ยงการนำตนเองเข้าไปผูกพันใกล้ชิดกับสหรัฐเช่นในอดีต สำหรับปัจจัยด้านผลประโยชน์แห่งชาติของจีน ในการลดความตึงเครียดระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับสหภาพโซเวียต, ความพยายามที่จะรักษาคู่ล่ออำนาจของโลก และความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงการตกเป็นเครื่องมือหรือเครื่องทอรองของสหรัฐในการคบค้ากับสหภาพโซเวียต รวมทั้งความต้องการสร้างความมั่นคงปลอดภัย และความมีศักดิ์ศรีในสังคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการปรับปรุงภาพพจน์ของจีนในสายตาของประเทศโลกที่สาม ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งเช่นกัน ที่ส่งเสริมให้จีนปรับปรุงความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต จีนมีแนวโน้มที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตให้ดีขึ้นต่อไป อย่างน้อยก็จนถึงศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีเป้าหมายพัฒนาประเทศให้ทันสมัยี่ค้ำยัน แต่ทั้งนี้ การปรับปรุงความสัมพันธ์ดังกล่าว คงไม่ถึงระดับที่ทำให้สหรัฐเกิดความวิตกกังวล เนื่องจากจีนเกรงว่าสหรัฐจะไม่สนับสนุนคนในความพยายามบรรลุเป้าหมายนโยบายที่ทันสมัยนั้นเอง